

Voorstelbare scenario's t.b.v. de uitvraag weerbaarheid van VNO-NCW en MKB-Nederland, d.d. 17 februari 2025¹

De drie scenario's moeten individueel beschouwd worden; we gaan in dit stadium niet uit van een stapeling. De ontwikkelingen die bij elk van de drie scenario's geschetst worden, hebben directe gevolgen voor bedrijven/organisaties en hun omgeving.

1. Uitval internet en telefonie

In verschillende landen in Europa zijn teams actief die namens een statelijke actor digitale infrastructuur aan het saboteren zijn, waarbij doelwitten strategische locaties als glasvezelkabels bij datacenters, internetknooppunten en telefoonaanbieders zijn. In Nederland wordt door een dergelijk team een grote landelijke mobiele telefoonaanbieder getroffen. Ook de back-up of alternatieve voorzieningen van de provider vallen daarbij uit.

De uitval heeft onmiddellijk grote gevolgen op het dagelijks leven. Mobiele netwerken, internetverbinding en vaste lijnen vallen in delen van het land stil. Doordat steeds meer apparaten verbonden zijn met internet (Internet Of Things), zoals verlichting, zonnepanelen en de thermostaat zullen deze ook worden verstoord. Het toonbankbetalingsverkeer raakt verstoord, waardoor men niet meer kan afrekenen in onder andere supermarkten en apotheken. Contant geld opnemen is niet meer mogelijk door de verstoring van pinautomaten. Ook de handel met het buitenland wordt geraakt. Reizigers kunnen de weg op, maar het treinverkeer is regionaal belemmerd door uitval van interne netwerken. De telecomaandbieder geeft aan dat het onduidelijk is hoe lang het zal duren voordat de bel- en datavoorziening weer is hersteld. Herstelwerkzaamheden worden bemoeilijkt doordat monteurs geen toegang tot het eigen systeem hebben.

In dit scenario gaan we ervan uit dat het 72 uur duurt om het grootste deel van de netwerk- en telecomvoorzieningen in het getroffen gebied weer op gang te brengen met behulp van noodoplossingen en provisorische oplossingen.

2. Elektricituitsuitval

In een regio van Nederland valt de stroom uit, waardoor de 2 miljoen klanten van een netbeheerder zonder stroom komen te zitten. Al snel wordt duidelijk dat het om een aanval van een statelijke actor gaat. Bij de aanslag zijn op meerdere plekken verdeelstations kapot gemaakt. De energiesector geeft aan dat het onduidelijk is hoe lang het zal duren voor de elektriciteitsvoorziening weer is hersteld.

De uitval heeft onmiddellijk grote gevolgen op het dagelijks leven. Elektrische apparaten met een accu, zoals mobiele telefoons en laptops, maar ook medische thuisapparatuur en elektrische auto's kunnen enkele uren functioneren, maar vallen vervolgens ook uit. De telecommunicatie valt ook grotendeels uit. Het toonbankbetalingsverkeer raakt verstoord, waardoor men niet meer

¹ De scenario's zijn afgeleid van het overkoepelende scenario uit de Kamerbrief van 6 december 2024, [TK+Weerbaarheid+tegen+militaire+en+hybride+dreigingen \(18\).pdf](#). De inhoud van de drie scenario's is afkomstig van het ministerie van EZ en KGG, i.a.m. de sectoren telecom en elektriciteit. De parameters zijn in overleg met VNO-NCW en MKB-Nederland overeen gekomen en zijn in lijn met de aanpak van diverse Europese landen.

kan afrekenen in onder andere supermarkten en apotheken. Ook contant geld opnemen is niet meer mogelijk door de uitval van pinautomaten. Het treinverkeer valt uit, wat voor grote drukte op de stations zorgt. Het verkeer op de wegen loopt vast vanwege het uitvallen van matrixborden, verkeerslichten en op afstand bestuurbare infrastructuur als bruggen. Schiphol ligt buiten het gebied waar de stroom is uitgevallen, maar raakt wel ontregeld door het vastlopen van de snelwegen en de treinen. Ongeveer een dag na de uitval vallen meer nutsvoorzieningen uit; de verwarming doet het niet meer en bij woningen boven de tweede verdieping komt er geen water meer uit de kraan. Er ontstaan ook problemen met de noodstroomvoorzieningen bij vitale objecten, omdat de aanvoer van diesel ontregeld is geraakt. Het duurt 72 uur om het grootste deel van de stroomvoorziening in het getroffen gebied weer op gang te brengen met behulp van noodoplossingen, hulp uit het buitenland en provisorische oplossingen.

3. Strategische bijstand

Nederland raakt betrokken bij een militair conflict in Oost-Europa en zal moeten voldoen aan haar bondgenootschappelijke verplichtingen onder de NAVO. Het betreft een langdurige situatie met daarin de volgende gebeurtenissen:

- Doorvoer van grote hoeveelheden militair materiaal en personeel dat ervoor zorgt dat doorvoer op plaatsen vastloopt.
- Door verstoring van zeehavens en transportverbindingen komt de internationale handel en toelevering van voorzieningen deels stil te liggen.
- De commerciële luchtvaart wordt verzocht zo veel mogelijk in te perken om de veiligheid van de geleverde goederen zo goed mogelijk te garanderen en de doorvoer zo soepel mogelijk te laten verlopen.
- Veel Europese landen aan de oostgrens hebben een algehele mobilisatie afgekondigd waar veel arbeidsmigranten gehoor aan geven.
- Defensie heeft weinig capaciteit om zich te richten op haar derde hoofdtaak: Ondersteuning van de civiele maatschappij bij rampen of crisis maar denk ook aan beveiliging van objecten.
- De ziekenhuizen liggen vol; de vele gewonde militairen en vluchtelingen belasten het Nederlands zorgsysteem maximaal.